

ABSTRAK

Wilayah perbatasan memiliki kaitan yang erat dengan misi pembangunan nasional, terutama untuk menjamin keutuhan dan kedaulatan wilayah, pertahanan terhadap keamanan nasional, serta meningkatkan kesejahteraan sosial ekonomi masyarakat di wilayah perbatasan. Wilayah perbatasan Kabupaten Kapuas Hulu berbatasan langsung dengan Serawak Malaysia, untuk itu sudah seharusnya kedua negara melakukan kerjasama dalam pengelolaan wilayah perbatasan di Kabupaten Kapuas Hulu dan Serawak Malaysia.

Penelitian ini bertujuan untuk mengetahui bagaimana kerjasama *Border Trade Agreement* dan *Border Crossing Agreement* antara Indonesia dan Malaysia, bagaimana pengelolaan wilayah perbatasan di Kabupaten Kapuas Hulu Kalimantan Barat-Serawak Malaysia, dan bagaimana implementasi program kerjasama Indonesia dan Malaysia dalam pengelolaan wilayah perbatasan di Kabupaten Kapuas Hulu, Kalimantan Barat-Serawak.

Jenis metode yang digunakan penulis dalam skripsi ini adalah metode kualitatif. Metode kualitatif merupakan sebuah metode yang menekankan pada aspek pemahaman lebih mendalam terhadap suatu masalah dari pada melihat sebuah permasalahan.

Dari penelitian ini dapat disimpulkan bahwa dengan adanya kerjasama *Border Trade Agreement* dan *Border Crossing Agreement* antara Indonesia dan Malaysia dalam pengelolaan wilayah perbatasan, berdampak baik terhadap peningkatan tingkat kesejahteraan dan tingkat ekonomi masyarakat di wilayah perbatasan Kabupaten Kapuas Hulu dan Serawak Malaysia.

Kata Kunci: Kerjasama Indonesia-Malaysia, Pengelolaan Wilayah Perbatasan, *Border Trade Agreement*, *Border Crossing Agreement*

ABSTRACT

Border territory is highly tied with national development mission, especially to ensure the territorial integrity and sovereignty, defense to national security, and to improve the socio-economic welfare of border territory's society. The border territory of Kapuas Hulu Regency is directly bordered with Sarawak of Malaysia, so for that reason both countries should cooperate in managing the border territory in Kapuas Hulu Regency and Sarawak of Malaysia.

This research aims to know more about the Border Trade Agreement and Border Crossing Agreement between Indonesia and Malaysia, how to manage the border territory in Kapuas Hulu Regency of West Kalimantan-Sarawak of Malaysia, and how the implementation of Indonesia and Malaysia cooperation program in managing the border territory in Kapuas Hulu Regency, West Kalimantan-Sarawak.

The type of method used by writer in this research is a qualitative method. Qualitative method is a method that emphasizes aspects of more exhaustive understanding of a problem rather than looking at a problem.

From this research it can be concluded that the cooperation of the Border Trade Agreement and Border Crossing Agreement between Indonesia and Malaysia in the managing the border territory has a good impact on improving welfare and economic's level of the society in the border territory of Kapuas Hulu Regency and Sarawak of Malaysia.

Keywords: Indonesia-Malaysia Cooperation, Border Trade Agreement, Border Crossing Agreement, Border Area Management

RINGKESAN

Daerah wates ngagaduhan patalian nu pageuh sareng tujuan pangwangunan nagara, utamana kangge ngajamin kautuhan jeung kadaulatan daerah, mertahankeun dina kaamanan nagara, oge ningkatkeun kamakmuran sosial ekonomi wargi di daerah wates. Daerah wates Kabupaten Kapuas Hulu wawatesan langsung sareng Sarawak Malaysia, kusabab eta tos kedahna kadua nagara pikeun ngabentuk kerjasama/gawe babarengan dina ngurusan daerah wates di Kabupaten Kapuas Hulu jeung Sarawak Malaysia.

Panalungtikan ieu tujuanana kangge milarian terang kumaha gawe babarengan *Border Trade Agreement* jeung *Border Crossing Agreement* antara Indonesia jeung Malaysia, jeung kumaha palaksanaan program gawe babarengan Indonesia jeung Malaysia dina ngurusan daerah wates di Kabupaten Kapuas Hulu, Kalimantan Barat-Sarawak.

Tipeu metode nu dianggo ku nu nyerat dina skripsi ieu nyaeta metode kualitatif. Metode kualitatif nyaeta mangrupikeun metode nu nekenkeun kana aspek pangertian nu leuwih jero kana salah sahiji masalah timbangkeun cuma ningali masalah.

Tina panalungtikan ieu tiasa dicindekkeun nyaeta sareng ayana gawe babarengan *Border Trade Agreement* jeung *Border Crossing Agreement* antara Indonesia jeung Malaysia dina ngurusan daerah wates, pikeun ngagaduhan dampak sae kana ningkatkeun tingkat kamakmuran jeung ekonomi wargi di daerah wates Kabupaten Kapuas Hulu jeung Sarawak Malaysia.

Kecap konci: Gawe babarengan Indonesia-Malaysia, *Border Trade Agreement*, *Border Crossing Agreement*.